અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

ગુજરાત હાઇકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

ક્રિમિનલ અપીલ (અગેઇન્સ્ટ કન્વિક્શન) નં. ૩૦૭/૨૦૧૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર **સહી/-**

==========

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?	હા
૨	રિપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઇ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઇ મહત્વનો પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	ના

==========

દિલીપસિંહ ગણપતસિંહ ચૌહાણ અને ૧....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય....સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

==========

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ - ૨ તરફે વકીલ શ્રી જે.એ. અડેશરા

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ - ૨ માટે રૂલ બજાવાયો

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર સુશ્રી મોનાલી એચ. ભટ્ટ

==========

કોરમ: **માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર**

તારીખ : ૨૦/૦૩/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. અપીલકર્તાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે.એ. અડેશરા અને સામાવાળા – રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર સુશ્રી મોનાલી એચ. ભટ્ટને સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. આ અપીલ મારફતે, અપીલકર્તાઓ અધિક સેશન્સ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નં. ૧, ગોધરા, જિલ્લો પંચમહાલના સેશન્સ કેસ નં. ૧૮૨/૨૦૦૮ માં તારીખ ૨૭.૧૨.૨૦૧૦ ના નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદા અને હુકમથી નારાજ થયા

છે, જે અન્વયે અપીલકર્તાઓને નીચે મુજબની સજાઓ ફટકારવામાં આવી હતી :-

ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૧૪ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૬ હેઠળ

દસ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૧૦,૦૦૦/- નો દંડ અને કસૂર થયેથી, એક વર્ષની સાદી કેદ.

ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૧૪ સાથે વાંચતા કલમ ૪૯૮-એ હેઠળ

ત્રણ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૫,૦૦૦/- નો દંડ અને કસૂર થયેથી, છ મહિનાની સાદી કેદ.

૩. ટૂંકમાં કેસ અને તારીખ ૧૪.૦૪.૨૦૦૮ ના રોજ બનેલી ઘટના નીચે મુજબ છે :-

અપીલકર્તા નં. ૧ એ મૃતક – વીણાબેનના પતિ છે અને અપીલકર્તા નં. ૨ એ મૃતકના નણંદ છે. નણંદને સદર લગ્નજીવનથી એક પુત્ર અને એક પુત્રી છે.

અપીલકર્તા નં. ૧ ના લગ્ન તારીખ ૧૧.૦૬.૨૦૦૫ ના રોજ વીણાબેન સાથે થયા હતા. લગ્ન પછી, વીણાબેન તેમના પતિ સાથે સંયુક્ત કુટુંબમાં રહેવા લાગ્યા હતા.

શરૂઆતમાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઘરમાં બધું સારું હતું, જો કે, પાછળથી એવો આક્ષેપ છે કે નણંદે ઘરકામની સામાન્ય બાબતો પર શારીરિક અને માનસિક ત્રાસ આપવાનું શરૂ કર્યું હતું. વધુમાં, એવો આક્ષેપ છે કે નણંદ મિલકતના ભાગલા ઇચ્છતી હતી અને અલગ રહેવા પણ માંગતી હતી અને નણંદનું કહેવું એવું હતું કે વીણાબેનના કારણે મિલકતના ભાગલા થઈ શકતા નથી કે તે પરિવારથી અલગ પણ જઈ શકતી નથી. એવો આક્ષેપ છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ પણ મૃતક પર શારીરિક અને માનસિક અત્યાચાર ગુજારતા હતા. આ સતત ત્રાસથી કંટાળીને,

મૃતકે પોતાના શરીર પર કેરોસીન છાંટી, દિવાસળી સળગાવી, પોતાને આગ ચાંપી દીધી અને ત્યારબાદ તેમને સારવાર માટે હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા. ઉપરોક્ત માહિતી મૃતક દ્વારા તારીખ ૧૫.૦૪.૨૦૦૮ ના રોજ નાયબ પોલીસ અધિક્ષક, ગોધરા સમક્ષ આપવામાં આવી હતી.

આ સંબંધમાં રાજગઢ પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૧૪ સાથે વાંચતા કલમ ૪૯૮-એ અને ૩૦૬ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર પ્રથમ માહિતી અહેવાલ ગુના રજિસ્ટર નં. આઈ-સી.આર. નં. ૫૦/૨૦૦૮ તરીકે ફરિયાદ નોંધાવવામાં આવી હતી. તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી, સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા, ગુનાના સ્થળનું પંચનામું કરવામાં આવ્યું હતું, મુદ્દામાલ કબજે લેવામાં આવ્યો હતો અને આરોપીઓ સામે પૂરતા પુરાવા મળ્યા હોવાથી, તેમની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, હાલોલ સમક્ષ ચાર્જશીટ રજૂ કરવામાં આવી હતી જ્યાં તેને ક્રિમિનલ કેસ નં. ૧૩૮૨/૨૦૦૪ તરીકે નંબર આપી નોંધવામાં આવી હતી.

આ કેસ સેશન્સ ટ્રાયેબલ કેસ હોવાથી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૨૦૯ હેઠળ કેસ સેશન્સ કોર્ટ, ગોધરાને કમિટ કર્યો હતો જ્યાં તેને સેશન્સ કેસ નં. ૧૮૨/૨૦૦૯ તરીકે નંબર આપવામાં આવ્યો હતો અને કાયદા હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવી હતી.

આરોપીઓને અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. તેઓએ ગુનો કબૂલ કર્યો ન હતો અને કેસ ચલાવવાની માંગણી કરી હતી. ટ્રાયલના અંતે, વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજે આરોપીઓને ઉપરોક્ત આરોપો હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા. તેથી, આ અપીલ.

૪. પ્રોસિક્યુશને નીચેના સાક્ષીઓની મૌખિક જુબાનીઓ પર આધાર રાખ્યો છે :-

વિગતો	**એક્ઝિબિટ**
અર્જુનસિંહ પ્રભાતસિંહ ચૌહાણ	૯
પ્રદીપસિંહ ફતેહસિંહ ચૌહાણ	૧૨
ડો. મોહમ્મદ આસિફ વાહિદ નૂરખાન	૧૩

રણજીતસિંહ નાનસિંહ સોલંકી	૨૬
જીતેન્દ્રસિંહ રંગીસિંહ સોલંકી	૨૭
મનોજકુમાર કોહ્યાભાઇ મિશ્રા	૨૮
ડો. શશિકાંત બસંતીલાલ નાગોરી	૩૨
રણજીતસિંહ રાયસિંહ	૩૯
પૂનમચંદ ચનાભાઇ બારંડા	૪૦
હિંમતલાલ વાઘજીભાઇ ગોટી	૪૩
કીર્તિકુમાર ગોકળદાસ પટેલ	૫૧

પ્રોસિક્યુશને નીચેના દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પર પણ આધાર રાખ્યો છે :-

વિગતો	**એક્ઝિબિટ**
ગુનાના સ્થળનું પંચનામું	૭
મૃતકનું ઇન્ક્વેસ્ટ પંચનામું	૧૫
મૃતકનું એમ.એલ.સી.	૨૪
પોસ્ટ મોર્ટમ નોંધ	૩૩
મૃતકનું મરણ પ્રમાણપત્ર	૩૪
આઇ-સી.આર. નં. ૫૦/૨૦૦૮ ધરાવતા રાજગઢ પોસ્ટ સ્ટેશનના પ્રથમ માહિતી અહેવાલ સંબંધિત સૂચીપત્ર	૪૧
મૃતક દ્વારા આપવામાં આવેલી ફરિયાદ	૪૨
પોસ્ટ મોર્ટમ ફોર્મ	૪૬
કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા મોકલવામાં આવેલી યાદી	૪૭
ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬ ના ઉમેરા માટેની યાદી	૪૮
એફ.એસ.એલ. તરફથી મળેલી પ્રાથમિક માહિતી	૫૨
મરણોન્મુખ નિવેદન લેવા માટેની યાદી	૫૩
જાણવા જોગ નોંધ નં. ૧૭૦૮	૫૪
મૃતદેહ સોંપ્યાની પહોંચ	૫૫
મુદ્દામાલની પહોંચ	૫૬

ફોરવર્ડિંગ લેટર	૫૭
સર્ટિફિકેટ	૫૮
એફ.એસ.એલ. નો પેથોલોજીકલ રિપોર્ટ	૬૦

૫. હકીકતોની ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિમાં, અપીલકર્તાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે.એ. અડેશરા દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જ્યાં સુધી અપીલકર્તા નં. ૨ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, તેમણે દયા માટે વિનંતી કરી છે કારણ કે તેણીને એક સગીર પુત્ર છે અને તેણીને આપવામાં આવેલી સજા ૧૦ વર્ષ અને રૂ. ૧૦,૦૦૦/- નો દંડ તથા ૩ વર્ષ અને રૂ. ૫,૦૦૦/- નો દંડ છે. જ્યાં સુધી અપીલકર્તા નં. ૧ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, મરણોન્મુખ નિવેદન તદ્દન શાંત છે અને વિદ્વાન જજ આ મરણોન્મુખ નિવેદન પર તેમનો દોષિત ઠરાવવાનો હુકમ પસાર કરી શક્યા હોત. ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાને લેતા, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજનો ચુકાદો અને હુકમ આ અદાલત દ્વારા ઉલટાવવાપાત્ર છે.

૬. આ તબક્કે, ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૯૮-એ, ૩૦૬ અને ૧૧૪ ને પુનઃ રજૂ કરવી જરૂરી છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે :-

"૪૯૮-એ. સ્ત્રીના પતિ અથવા પતિના સગા દ્વારા તેણીને ક્રૂરતા આચરવી. - જે કોઈ, સ્ત્રીનો પતિ અથવા પતિનો સગો હોવા છતાં, આવી સ્ત્રી સાથે ક્રૂરતા આચરશે તેને ત્રણ વર્ષ સુધી લંબાવી શકાય તેટલી મુદત માટેની કેદની સજા કરવામાં આવશે અને તે દંડને પણ પાત્ર રહેશે.

૩૦૬. આત્મહત્યાનું દુષ્પ્રેરણ. - જો કોઈ વ્યક્તિ આત્મહત્યા કરે, તો જે કોઈ આવી આત્મહત્યાનું દુષ્પ્રેરણ કરે તેને દસ વર્ષ સુધી લંબાવી શકાય તેટલી મુદત માટે બેમાંથી કોઈપણ પ્રકારની કેદની સજા કરવામાં આવશે, અને તે દંડને પણ પાત્ર રહેશે.

૧૧૪. ગુનો કરવામાં આવે ત્યારે દુષ્પ્રેરક હાજર હોવો. - જ્યારે પણ કોઈ વ્યક્તિ, જે ગેરહાજર હોય ત્યારે દુષ્પ્રેરક તરીકે શિક્ષાપાત્ર થવાને પાત્ર હોય, તે જ્યારે દુષ્પ્રેરણના પરિણામે જે કૃત્ય અથવા ગુનો થાય તે સમયે હાજર હોય, તો તેણે આવું કૃત્ય અથવા ગુનો કર્યો હોવાનું માનવામાં આવશે."

૭. **(૨૦૧૪) ૧૦ એસ.સી.સી. ૫૮૪** માં રિપોર્ટ થયેલ **કુલદીપ કૌર વિ. ઉત્તરાખંડ રાજ્ય** ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયની એરણે, નીચે મુજબના પાસાઓ બહાર આવે છે :-

એ) સાક્ષીઓ પૈકી કોઈ પણ અથવા મરણોન્મુખ નિવેદનમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું નથી કે પતિ કોઈપણ રીતે કોઈપણ દહેજની માંગણી કરતો હતો. તેમજ એવું પણ કહેવામાં આવ્યું નથી કે અપીલકર્તા નં. ૨ એ દહેજની માંગણી કરી હતી. જો કે, જે કહેવામાં આવ્યું છે તે માત્ર એટલું જ છે કે પતિ મૃતક સાથે સામાન્ય રીતે ઝઘડો કરતો હતો.

બી) આત્મહત્યાથી મૃત્યુની અણધારી ઘટના બન્યા પછી મૃતક આશરે ૨૫ દિવસ સુધી જીવિત રહી હતી.

૮. વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજે આરોપીને ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૯૮-એ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે. સર્વોચ્ચ અદાલતના **કુલદીપ કૌર** (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં તાજેતરના નિર્ણય મુજબ આ કલમ દહેજ માટે ક્રૂરતાની પૂર્વધારણા રાખે છે અને તેથી, એકત્રિત પુરાવાની સમગ્રતા પર જે કેન્દ્રબિંદુ છે કે મૃતકની નણંદ તેને હેરાન કરતી હતી અને ક્રૂરતા આચરતી હતી. તેથી, વિદ્વાન જજે પતિને દોષિત ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે. પતિને ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ

૪૯૮-એ અને ૩૦૬ હેઠળની સજા રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર રાખવામાં આવે છે.

૯. આ બાબત આ અદાલતને અપીલકર્તા નં. ૨ વિરુદ્ધના પુરાવા તરફ દોરી જાય છે જે હવે કાયદાનો એક સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જો મરણોન્મુખ નિવેદન સ્વેચ્છાએ આપવામાં આવ્યું હોય અને જો યોગ્ય રીતે સાબિત થયું હોય તો તેના પર વિશ્વાસ કરવો જોઈએ.

૧૦. હું વિદ્વાન જજ સાથે સંમત છું કે જ્યાં સુધી મરણોન્મુખ નિવેદનનો સંબંધ છે, તેમાં ક્યાંય એવું જણાવવામાં આવ્યું નથી કે નણંદ તરફથી દહેજની માંગણી કરવામાં આવી હતી અને તેથી, ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૯૮-એ હેઠળ તેણીની સજા કાયમ રાખી શકાય નહીં, જો કે વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરે મને ચુકાદો અને પુરાવાઓનું અવલોકન કરાવ્યું છે, મને સંતોષ છે કે સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતોની એરણે ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૯૮-એ હેઠળ આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે, આવી કોઈ વાસ્તવિક પરિસ્થિતિ ઉપસી આવતી નથી.

૧૧. છેલ્લું પાસું ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬ નું છે, હું વિદ્વાન જજ દ્વારા પહોંચેલા તારણો સાથે સંમત છું કે કુટુંબ સંયુક્ત હતું, બલ્કે એક સંયુક્ત કુટુંબ હતું તે હકીકત હોવા છતાં નણંદ મિલકતમાં પોતાના હિસ્સા માટે મૃતકને હેરાન કરતી હતી અને તે માટે તેણીએ ઘણી વખત પોતાનું સાસરું છોડી દીધું હતું. આની તેણીના પર ભારે અસર થઈ હતી અને તેથી, તેણીએ આ આત્યંતિક પગલું ભર્યું કારણ કે તેણી પોતાની નણંદ દ્વારા દિવસ-રાત કરવામાં આવતા વર્તન અને યાતના સહન કરી શકી ન હતી. આ એક નિયમિત બાબત હતી અને તેથી, એવું માનવામાં આવે છે કે તે મૃતક પર આચરવામાં આવેલી ક્રૂરતા હતી.

૧૨. આમ, અપીલકર્તા નં. ૨ પૂરતો વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજનો ચુકાદો અને હુકમ કાયમ રાખવાપાત્ર છે. આ તબક્કે, વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે.એ. અડેશરા નીચે મુજબના હળવા કરનારા સંજોગો રેકર્ડ પર લાવ્યા છે :-

એ) અપીલકર્તા નં. ૨ ને એક સગીર પુત્ર છે, જે તેની માતા વિનાનો છે.

બી) તેણી લગભગ ચાર વર્ષથી જેલમાં છે અને તેથી, જો મુદત દસ વર્ષથી ઘટાડીને ઓછી મુદત કરવામાં આવે, તો તે અવરોધક તરીકે કામ કરશે.

૧૩. હું વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે.એ. અડેશરાની આ રજૂઆત સાથે સંપૂર્ણપણે સંમત છું અને તેથી, ગુનાની ગંભીરતા જોતાં જે એટલી જઘન્ય નથી, ત્રણ વર્ષ પૂરતા રહેશે. જો કે, અપીલકર્તા નં. ૨ દ્વારા ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૯૮-એ હેઠળ જમા કરાવવામાં આવેલ દંડ, જો કોઈ હોય તો, તે ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૪ હેઠળ વધારીને રૂ. ૧૫,૦૦૦/- (પંદર હજાર રૂપિયા પૂરા) કરવામાં આવે છે અને કસૂર થયેથી, છ મહિનાની સખત કેદ. બંને અપીલકર્તાઓને જો અન્ય કોઈ ગુનામાં જરૂર ન હોય તો, તુરંત મુક્ત કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

૧૪. તેથી, સેશન્સ કેસ નં. ૧૮૨/૨૦૦૮ માં વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નં. ૧, ગોધરા, જિલ્લો પંચમહાલના તારીખ ૨૭.૧૨.૨૦૧૦ ના નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદા અને હુકમમાં ઉપરોક્ત હદ સુધી ફેરફાર કરવામાં આવે છે.

૧૫. ઉપરોક્ત શરતો અનુસાર, અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. રેકર્ડ અને કાર્યવાહી, જો કોઈ હોય તો, સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને તુરંત મોકલી આપવામાં આવે.

સહી/-

(કે.જે. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

કેરોલાઈન

This is an AI-Assisted Translation.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========